

o h l é d n u t t í

Za docentem Vlastimilem Válkem

*Vinice prázdné, hrozny obrané,
je sklizeno, co dozrálo.*

Dne 29. března 2019 navždy odešel z našich řad docent Vlastimil Válek, CSc. Vlastimil Válek působil na naší brněnské filozofické fakultě od roku 1954 až do roku minulého (posledních 11 let v pozici externího učitele), tedy obdivuhodných 64 let.

Brněnskou filozofickou fakultu, tehdy FF UJEP, taky absolvoval. K jeho učitelům patřili badatelé, kteří reprezentovali i prodloužili kvalitní prvorepublikovou tradici bohemistického literárněvědného oboru: např. Antonín Grund a Jan Vilikovský, ale i Josef Hrabák a Dušan Jeřábek. Titulu PhDr. dosáhl Vlastimil Válek v roce 1966, hodnost kandidáta věd o umění získal v roce 1975; docentem pro obor nová česká literatura byl jmenován v roce 1982.

Docent Válek byl autorem řady studií týkajících se nejen české, ale i slovenské literatury 19. a 20. století; knižně se profiloval především pracemi o literárních memoárech (což bylo i téma jeho kariérních stupňů) a v neposlední řadě se soustřeďoval k problematice ediční.

Pro profil docenta Válka je typické, že po celou svou kariéru nepřestával být aktivním členem akademické obce: po 12 let, až do roku 2000, pracoval jako vědecký tajemník brněnské pobočky LVS; byl dlouholetým členem redakční rady revue *Universitas*; spolupracoval při vytvoření koncepce bohemistiky na nově založené Slezské univerzitě v Opavě (na počátku 90. let též na Slezské univerzitě krátce vyučoval) a po několik let (počínaje rokem 1996 – 2010, po 2 roky jako externista) působil také na PedF MU. Od roku 2002 pracoval jako člen vědecké rady prestižní edice Česká knihovna. Plodná byla i jeho spolupráce s Obcí spisovatelů: jejím výsledkem se staly opakované konference Literatura určená k likvidaci, které s Obcí spisovatelů Ústav české literatury a knihovnictví FF MU pořádal a na jejichž podkladě vznikly kolektivní monografie, přičemž se právě docent Válek stal jejich odpovědným redaktorem. Docent Válek byl též po léta platným členem oborové komise pro českou literaturu (de facto od jejího založení na počátku nového tisíciletí až do roku minulého) a velmi zodpovědným školitelem osmi doktorandů, z nichž tři se úspěšně uplatnili a uplatňují v akademických pozicích.

Jak svou odbornou, tak pedagogickou prací žil docent Válek obětavě. K problematice memoárů se vrátil v publikaci *Memoárová próza 20. století* (publikováno v roce 2000) a reagoval tak na jejich tematické proměny a žánrové inovace v novém společenském kontextu. Výsledkem detailní práce s vybranými memoárovými díly je Válkova studie z roku 2002 *V zajetí deníků Čestmíra Jeřábka*, věnovaná dvěma spisům tohoto brněnského spisovatele, otce významného brněnského bohemisty a též bývalého pracovníka Ústavu pro českou literaturu – profesora Dušana Jeřábka. Spolu s ním docent Válek zpřístupnil mj. odkaz Arna Nováka (zakladatele brněnské univerzitní literárněvědné bohemistiky). V roce 2004 se Vlastimil Válek v medailonu „Za profesorem Dušanem Jeřábkem“ (Universitas) s podtitulem „s přátelskou náklonností a s úctou“ rozloučil se svým respektovaným, starším kolegou, přičemž přesně postihl Jeřábkův odborný profil a jeho bohemistický přínos.

Skutečně záslužná ediční práce Vlastimila Válka zahrnuje dvaadvacet položek, z nichž si dovoluji alespoň uvést docenta Válka jako editora či spolueditora díla Vítězslava Háška, Zikmunda Wintra, Jiřího Mahena nebo Rudolfa Těsnohlídka; do Válkových edic počínaje novým tisíciletím patří polozapomenutý vesnický román *Jan Cimburá* J. Š. Baara (2000), románová kronika bratří Mrštíků *Rok na vsi* (2011) a naposledy výběr z díla Aloise Jiráska nazvaný *Já mám nejkrásnější milou* (vyšla též roku 2011). Uvedená edice *Rok na vsi* s 85stránkovým kritickým aparátem, kterou Vlastimil Válek k vydání připravil a spolu s Jaroslavou Janáčkovou k dílu napsal komentář, představovala velmi náročnou práci, jíž docent Válek – při úplném využití pramenů textu – výrazně posunul editorský úzus prestižní a zavedené České knihovny.

Ve zmíněném výběru z díla Aloise Jiráska *Já mám nejkrásnější milou* (Blok, Praha 2011), obsahujícím historické novely *Maryla* a *Zahořanský hon*, nacházíme bibliografický údaj o spolupráci docenta Válka s kolektivem studentů Ústavu české literatury a knihovnictví FF. Kniha je i jedním z důležitých výsledků Válkových edičních seminářů, ve kterých studenty po dlouhá léta úspěšně vedl. Pokud jde o výukovou činnost našeho kolegy, byla vůbec velmi rozmanitá a úspěšná: kromě praktické textologie a slovenské literatury se docent Válek zabýval také literaturou pro děti a mládež.

V uvedené souvislosti mi dovoluji osobní vzpomínku. Docenta Válka jsem znala od dětství jako rodinného přítele se smyslem pro humor, jako studentka jsem se účastnila všech typů jeho seminářů i přednášek, jako kolegyně jsem vnímala jeho pomocnou ruku. Když jsme se po letech sešli s vrstevníky, z nichž se někteří stali též pracovníky Ústavu pro českou literaturu AV, tak jsem se shodli,

že nás docent Válek naučil především dobrému a poctivému řemeslu a poskytl nám pevné základy znalostí pro ediční práci. Ale nejen to: pan docent byl svému okolí příkladný svou zodpovědností pro přesné a včasné plnění povinností, pro laskavý a individuální přístup ke studentům, z nichž se zvláště jeho doktorandi stávali de facto jeho širší rodinou. Svou čínorodostí nás, své kolegy – o generaci až dvě mladší – dokázal motivovat, že se lze poprat i s extrémně složitými životními podmínkami díky systematické odborné a pedagogické práci.

Citát uvedený na smutečním oznámení je vzhledem k odbornému i osobnímu odkazu pana docenta Válka víc než jen výstižný, a to jak v jeho konkrétním, tak i v přeneseném významu (pan docent byl skutečně dobrým vinařem): „Vinice prázdné, hrozny obrané, je sklizeno, co dozrálo.“ Bylo co sklízet: vinař dokončil svou práci, on i půda vinice se vyčerpaly, aby se jim dostalo zaslouženého odpočinku: ale literárněvědná práce i osobní nasazení docenta Vlastimila Válka už dávno zasely – též prostřednictvím jeho žáků a jeho nejbližších – úrodu novou, bohatou.

Michaela Hashemi

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10